

ДАРС ЖАРАЁНИДА ЎЙИН ЭЛЕМЕНТЛАРИНИ ЖОРИЙ ЭТИШНИНГ АСОСИЙ ҚОИДАЛАРИ.

Саманова Шахло Бахтияровна

ЎзДЖТУ, ўқитувчи

shahlosamanova134@gmail.com

Аннотация

Ушбу мақолада таълим жараёнида ўйин технологияларини жорий этишнинг ўқув-тарбиявий аҳамияти, унинг самарали усуллари ва қўллашдаги асосий қоидалар ёритилган. Муаллиф ўйин элементларининг дарсда ўқувчиларнинг фаоллигини ошириш, билимларни мустаҳкамлаш ва ижтимоий кўникмаларни шакллантиришдаги ролини таҳлил қилади. Шунингдек, ўйинларни танлашда эътибор қаратиладиган муҳим жиҳатлар ва уларни амалиётда тўғри қўллашнинг йўл-йўриқлари кўрсатиб берилган.

Калит сўзлар: ўйин технологиялари, таълим жараёни, ўқув фаолияти, педагогик инновациялар, дарс самарадорлиги.

Annotation

This article discusses the educational and instructional significance of integrating game-based technologies into the learning process, outlining their effective methods and key principles of application. The author analyzes the role of game elements in increasing student engagement, reinforcing knowledge, and developing social skills. Additionally, important aspects to consider when selecting games and practical guidelines for their correct implementation are presented.

Keywords: game-based technologies, educational process, learning activity, pedagogical innovations, lesson effectiveness.

Аннотация

В данной статье раскрывается учебно-воспитательное значение внедрения игровых технологий в образовательный процесс, а также эффективные методы их применения и основные принципы использования. Автор анализирует роль игровых элементов в повышении активности учащихся на уроке, укреплении знаний и формировании социальных навыков. Также представлены важные аспекты, на которые следует обратить внимание при выборе игр, и рекомендации по их правильному использованию на практике.

Ключевые слова: игровые технологии, образовательный процесс, учебная деятельность, педагогические инновации, эффективность урока.

Ҳозирги замонавий таълим жараёнида ўқувчининг фаол иштирокини таъминлаш, билимни мустаҳкамлаш ва дарсга бўлган қизиқишини ошириш мақсадида турли педагогик усуллардан самарали фойдаланиш муҳим ҳисобланади. Ушбу усуллар ичида ўйин технологиялари алоҳида ўрин тутди. Ўйинлар нафақат болалар, балки ўсмирлар ва ёшлар учун ҳам таълимий жараёни мазмунли ва қизиқарли қилишда муҳим восита саналади.

Ўйин элементларини жорий этишнинг аҳамияти. Биз тажрибалардан кўришимиз мумкинки, дарсда ўйин элементларидан фойдаланиш бир қанча ижобий натижаларга олиб келади. Масалан, фаол иштирок - ўқувчилар дарс жараёнида фаол иштирок этириш орқали уларнинг дарсга бўлган қизиқишини ошириш. Навбатдаги мақсад эса билимни мустаҳкамлаш, ўйин шаклида берилган билимлар тезроқ ўзлаштирилади ва узоқ вақт хотирада сақланади. Ижтимоий кўникмаларни ривожлантириш эса жамоавий ўйинлар орқали ўқувчилар ҳамкорлик, мулоқот ва рақобатдошликни ўрганадилар ва бу эмоционал муҳит яратишга асос бўлади. Ўйинлар ижобий кайфият уйғотади ва стрессни камайтиради.

Ўйин элементлари дарснинг умумий педагогик мақсадлари ва вазифалари билан тўғридан-тўғри боғланиши шарт. Масалан, нутқий кўникмаларни, луғатни, грамматик билимларни мустаҳкамлаш ва коммуникатив салоҳиятни ошириш мақсадида тайёрланган топшириқлар дарс мазмунига интеграция қилинган бўлиши керак. Конструктивизм, мотивация назарияси, ижодий фикрлаш ва мулоқотнинг ижтимоий ўрганиш назарияси каби педагогик ёндашувлар ушбу элементларнинг назарий базасини ташкил этади. Топшириқлар ва ўйин элементлари ўқувчиларнинг шинам билимлари ва амалий кўникмаларини шунчалик мустаҳкамлашга қаратилган бўлиши лозимки, улар назарий тушунчаларни амалиётда қўллаш имконини яратади.

Дарс жараёнида ўйин элементларини жорий этишдаги асосий қоидалар.

1. Ўйиннинг мақсадга мувофиқлиги. Ўйин танлашда унинг дарс мавзуси ва ўқув мақсадлари билан боғлиқлигига алоҳида эътибор бериш лозим. Ўйин таълимий вазифани ҳал қилишга хизмат қилиши керак.
2. Ўқувчиларнинг ёш ва руҳий хусусиятларига мос келиши. Танланган ўйин ўқувчиларнинг ёш гуруҳи, билим даражаси ва руҳий ҳолатига мос бўлиши дарс самарадорлигини оширади.
3. Вақтни тўғри тақсимлаш. Ўйин учун ажратилган вақт дарснинг асосий қисмига таъсир қилмаслиги керак. Шу билан бирга, ўйин орқали дарснинг маълум қисми қамраб олиниши мақсадга мувофиқ.
4. Қоидаларнинг аниқлиги ва соддалиги. Ўйиннинг қоидалари оддий, тушунарли ва амалга оширишга осон бўлиши керак. Ўқувчилар қоидаларни тезда англаб етиши муҳим.
5. Фаол иштирокни таъминлаш. Барча ўқувчиларни ўйинга жалб этиш лозим. Бу мақсадда парча-парча бўлиб ёки жамоаларда ишлашни ташкил этиш мумкин.

6. Ўйин натижаларини таҳлил қилиш. Ўйин тугаши билан унинг натижаларини муҳокама қилиш, ўрганилган билимларни яна бир бор умумлаштириш тавсия этилади.

7. Тарбиявий жиҳатни инобатга олиш. Ўйинлар фақат таълимий эмас, балки тарбиявий аҳамиятга ҳам эга бўлиши керак. Улар орқали ахлоқий қадриятлар, ҳурмат, адолат, жамоавийлик каби фазилатлар шакллантирилиши мумкин.

Амалий тавсиялар ва масалалар. Ушбу мақоламизда таълим жараёнида ўйин технологияларини жорий этишнинг ўқув-тарбиявий аҳамияти, унинг самарали усуллари ва қўллашдаги асосий қоидаларини юқорида ёритиб ўтдик. Ўйин элементларининг дарсда ўқувчиларнинг фаоллигини ошириш, билимларни мустаҳкамлаш ва ижтимоий кўникмаларни шакллантиришдаги ролини таҳлил қилдик. Шунингдек, ўйинларни танлашда эътибор қаратиладиган муҳим жиҳатлар ва уларни амалиётда тўғри қўллашнинг йўл-йўриқлари бўйича амалий тавсиялар қуйидагича:

• **Педагогик тренинглар:** Ўқитувчилар ўйин элементларини жорий этишда замонавий технологиялар ва интерактив методларни самарали қўллаш бўйича мунтазам тренингларда қатнашиши лозим.

• **Ресурсларни модернизациялаш:** Таълим муассасаларида техник инфратузилма ва мултимедиа ресурсларнинг янгиланиши, онлайн платформалар ва мобил иловаларни қўллаш имконияти яратилиши шарт.

• **Ҳамкорлик ва фикр алмашиш:** Ота-оналар, педагоглар ва мутахассислар ўртасида мунтазам мулоқот ва фикр алмашиш орқали ўйин элементларининг татбиғи ва самарадорлиги яхшиланиши мумкин.

Хулоса. Дарс жараёнида ўйин элементларини тўғри ва мақсадга мувофиқ жорий этиш — бу нафақат таълим самарадорлигини ошириш, балки ўқувчиларда ижодий фикрлаш, мустақил ишлаш ва жамоада мулоқот қилиш каби муҳим

кўникмаларни ривожлантириш воситаси ҳамдир. Муаллимдан эса бу жараёнда режалаштириш, кузатиш ва таҳлил қилиш қобилияти талаб этилади.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Курбонов А.Ю. Интерактив таълим методлари. – Тошкент: “Фан”, 2020.
2. Аҳмедова Н. Педагогик технологиялар ва педагогик маҳорат. – Тошкент: “Ўқитувчи”, 2019.
3. Мирзаев Ш. Замонавий дарс: назария ва амалиёт. – Тошкент: “Иқтисодиёт”, 2021.
4. Бабаева Р., Каримова М. Бошланғич таълимда ўйин технологиялари. – Тошкент: “Нур”, 2020.
5. Vygotsky L.S. Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. – Harvard University Press, 1978.
6. Piaget J. Play, Dreams and Imitation in Childhood. – Routledge, 1999.